

از این موضوع به سادگی نگذریم

محمدرضا حشمتی

خداوند در قرآن کریم پیامبر خود را چنین می‌ستاید: «و انک لعلی خلق عظیم» (القلم/۴). بنابر نقل برخی از اندیشمندان، خلق عظیم پیامبر (ص) چنان بود که مردمان در برخورد با او و شنیدن سخنانش، شیفته‌اش می‌شدند؛ به گونه‌ای که کفار این مردم را «صباه» (یعنی شیفتگان و دلباختگان) می‌نامیدند. از همین رهگذر است که خداوند فرمود، اگر پیامبر به واسطه رحمت الهی نرم نشده بود، مردم از گرد او پراکنده می‌شدند و دیگر فرصتی برای تعلیم فراهم نمی‌آمد. بعضی از عوامل رفتاری عبارت‌اند از:

«تعامل رفتاری» می‌نامیم. این الگو بیش از هر چیز در سیره تعلیمی پیامبر اکرم (ص) خودنمایی می‌کند و به نظر می‌رسد بیشترین سهم را در تسریع و تعمیق آموزش داشته باشد. در تحلیل نوع تأثیر این گونه از عوامل غیر معرفتی باید گفت، آنچه بیش از هر امری سطح فراگیری متعلم را بالا می‌برد، اعتماد و اعتقاد وی به معلم است؛ عاملی که در مراتب بالای خود، عوامل معرفتی نظیر استدلال را پشت سر می‌گذارد و موجب پذیرش بدون چون‌وچرا می‌شود؛ همان که در کودکان و نوآموزان شیوع بیشتری دارد.

در هفته دوم مهرماه، در بازدید از مدارس منطقه زلزله‌زده ورزقان و روستاهای اطراف متوجه نکته زیبایی شدم. در حالی که تمام روستا را خاک دربر گرفته بود، لباس‌های معلمان و دانش‌آموزان بسیار تمیز و مرتب بود. تأثیر نقش الگویی معلمان انکارناپذیر است. اما گاهی ما معلمان از این موضوع به سادگی می‌گذریم. نگاهی به سیره پیامبر اسلام (ص) جایگاه رفیع این نقش را بیشتر روشن می‌سازد. یکی از مهم‌ترین الگوهای اثرگذاری عوامل غیر معرفتی در فرایند آموزش الگویی است که آن را الگوی

● **نرم‌خویی در برخورد:** این عامل سبب می‌شود که فرد، احساس آشنایی کند و مطالب تبدلی را بهتر بیاموزد.

«فبما رحمه من الله لنت لهم و لو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک» (آل عمران/۱۵۹).

● **خوب گوش دادن به مخاطب:** این عامل سبب می‌شود که متعلم، سخنان خود را مهم تلقی کند و با دقت بیشتری در باب آن‌ها به بحث بپردازد.

«و منهم الذین یؤذنون النبی و یقولون هو اذن خیر لکم» (التوبه/۶۱).

● **پاسخ بدی با خوبی:** «و لا تستوی الحسنه و لا السیئه اذفع بالتی هی أحسن فإذا الذی بینک و بینه عداوه کأنه ولی حمیم» (فصلت/۳۴).

● **گشاده‌رویی:** برخورد نیکو و همراه با لبخند برآمده از دوستی و مودت دل‌ها را نرم و متعلم را مهربانی پذیرش مطالب می‌کند.

● **عفو و گذشت:** معلم باید از خطای متعلم درگذرد و عفو بزرگوارانه داشته باشد.

میلااد اسوه‌های معلمان - حضرت محمد (ص) و امام جعفر صادق (ع) - بر شما مبارک باد.